

ศิลปากร

ISSN 0125-0531

นิตยสารของกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ

ปีที่ ๓๓ เล่มที่ ๓ กรกฎาคม-สิงหาคม ๒๕๓๒

THE SILPAKORN JOURNAL

Vol.33, No.3 July-August 1989

ฉบับ หนีฤๅญไคย-ลันนา

HARIPHUNCHAI-LANNA

- วิเคราะห์พระพิมพ์สกุลช่างหนีฤๅญไคยและคติการสร้าง
- พระพุทธรูปแข่งคมในศิลปะลันนา
- ภาพชุดศิลปะและสถาปัตยกรรมของเจดีย์ที่เมืองเชียงแสน

- The Art Styles of Hariphunchai Votive Tablets
- Buddha Images with Ridged Shins in Lān Nā Art
- Introducing the Art of the Chedis in the Historical City of Chiang-Saen

สารบัญ

CONTENTS

บทบรรณาธิการ

EDITORIAL:

2

พิสิฐ เจริญวงศ์

Pisit Charoenwongsa

วิเคราะห์พระพิมพ์สกุลช่างหริภุญไชยและคติการสร้าง

The Art Styles of Hariphunchai Votive Tablets

4

ณัฐภัทร จันทวิช

Natthapatra Chandavij

พระพุทธรูปแฉ่งคมในศิลปะล้านนา

Buddha Images with Ridged Shins in Lān Nā Art

29

ศักดิ์ชัย สายสิงห์

Sakchai Saisingha

จารึกวัดหัวหนองที่เวียงกุมกาม

Two Small Inscription from Wat Hua Nong

in the Ancient City of Wiang Kum Kam

36

เท็ม มีเต็ม

Therm Meetem

จารึกวัดกานโถม (วัดช้างค้ำ) เชียงใหม่

Five Fragments of an Inscription from

Wat Kan Thom, Chiang Mai Province

41

ฮันส์ เพนธ์

Hans Penth

ภาพชุดศิลปะและสถาปัตยกรรมของเจดีย์ที่เมือง
เชียงใหม่

Introducing the Art of the Chedis in the
Historical City of Chiang Saen, Chiang Saen

District, Chiang Rai Province

49

อภินันทนาการ

วิชัย ตันกิตติกร

Vichai Tankitikorn

จากฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์

กรมศิลปากร

หลักฐานใหม่จากเจดีย์วัดอาทิตันแก้วเมืองเชียงใหม่

A Study of the Original Chedi Inside the Main

Chedi of Wat Athi Ton Kaeo in the Ancient

City of Chiang Saen

วิชัย ตันกิตติกร

Vichai Tankitikorn

57

ข่าวการพบแหล่งโบราณคดีในจังหวัดลำพูน-ลำปาง

Information from Surveys of Sites in Lamphun

and Lampang

ณัฐภัทร จันทวิช

Natthapatra Chandavij

65

พระราชพิธีหล่อพระพุทธรูปประจำพระชนมวารและ

พระพุทธรูปประจำพระชนมพรรษาหมงคล ๕ รอบ

The Royal Ceremony of Casting a Buddha Image

to Commemorate the Day of His Majesty King

Bhumibol's Birth and a Buddha Image to

Commemorate His Majesty the King's Sixtieth

Birthday

เพลินพิศ กำราญ

Plernpis Kamran

75

กฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรวัฒนธรรม ผู้ราชชุดวัด

King Rama IV's Decree on Cultural Site

Protection

ประพัฒน์ ตรีนรงค์

Prapat Trinarong

88

จากท่านผู้อ่าน

A letter From a Reader

94

แก้ไขคำผิดในนิตยสารศิลปากร ปีที่ ๓๓ เล่มที่ ๒

Informing About Errors in an Article

in the Journal, Vol. 33 No.2

96

Two Small Inscriptions from Wat Hua Nong in the Ancient City of Wiang Kum Kam

Therm Meetem

In March 1988 two small inscriptions were found in Wat Hua Nong, a monastery in the ancient city of Wiang Kum Kam, Saraphi District, Chiang Mai Province.

The first inscription is on a fragment of sandstone. The fragment has three lines of writing on one side. The language is Thai, written employing the Thai Lan Na script. A few words can be read but the meaning cannot be deciphered. The second inscription is on a brick which also has writing on one side. The Thai Fak Kham and Thai Lan Na scripts are beside an incised figure of a couple and serve as a caption describing what the couple is doing.

According to palaeography, the two inscriptions date to c. 15th-16th c. A.D.

จารึกวัดหัวหนองที่เวียงกุมกาม

เทิม มีเต็ม

กองหอสมุดแห่งชาติ

-๑-

จารึกหินทรายวัดหัวหนอง

ทะเบียนจารึก

อักษร

ไทยล้านนา

ภาษา

ไทย

ศักราช

พุทธศตวรรษที่ ๒๑-๒๒

จารึกอักษร

จำนวน ๑ ด้านมี ๓ บรรทัด

วัตถุจารึก

ศิลาทราย

ลักษณะวัตถุ

แผ่นสี่เหลี่ยมข้าวสุกมีรอยแตก ด้านหลังมีร่องรอยถูกขัดฝนใช้งาน

ขนาด

กว้าง ๑๐.๕ ซม. ยาว ๑๓.๓ ซม. หยา ๗ ซม.

บัญชี/ทะเบียนวัตถุ

ชม. ๑๖๓

พบเมื่อ

มีนาคม ๒๕๓๑

สถานที่พบ

โบราณสถานวัดหัวหนอง (ร้าง) เวียงกุมกาม ตำบลท่าวังทอง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่

ผู้พบ

นายสถาพร ขวัญยืน

ปัจจุบันอยู่ที่

หน่วยศิลปากรที่ ๔ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

พิมพ์เผยแพร่

ประวัติ

ในระหว่างการขุดแต่งโบราณสถานวัดหัวหนอง (ร้าง) เวียงกุมกาม ตำบลท่าวังทอง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ได้พบจารึกหินทรายวัดหัวหนองชิ้นนี้พร้อมกับ จารึกแผ่นดินเผา ชม. ๑๖๔ ในบริเวณเนินดินโบราณสถานหมายเลข ๒ ซึ่งเป็นซากวิหารก่อด้วยอิฐรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด ๘.๕×๒๗.๕ เมตร นั้น ตรงบริเวณส่วนของอาคารที่สร้างต่อเติมออกไปทางทิศใต้

คำจารึก

๑. ตหนาพิก.
๒. เจาในสว
๓. รินเปน.

คำอ่าน

- ตหนา^๑ พิฏ^๒
- เจ้าในสว
- รินเปน.

- ๑ หนา ในจารึกใช้พยัญชนะตัว ห และ น ติดกัน หนา อาจเป็นได้ทั้ง “หนา” หรือ “หน้า”
- ๒ รูปพยัญชนะปรากฏในภาพถ่ายที่ใส่เครื่องหมาย ไว้้นั้น ลักษณะเส้นรอยจารึก ควรจะเป็นพยัญชนะตัว “ล” หรือ “ส”
- ๓ อักษรที่ซ้อนอยู่บนสระ “ุ” มีรูปลักษณะน่าจะเป็นพยัญชนะตัว “ด” อ่านถ้ายทอดออกเป็น “ดุ” คำว่า ดุ ควรจะเป็นพยัญชนะและสระตัวสะกดของ “ธา / ดุ” = ธาตุ - ธาตุ ซึ่งเป็นคำที่อยู่ข้างหน้าของ “เจ้า” เป็นธาตุเจ้า

จารึกศึกษา

ศิลาจารึกแผ่นนี้ อ่านถ้ายทอดจับความไม่ต่อเนื่องกัน เนื่องจากแผ่นศิลาชำรุดหักหายไปจึงไม่อาจที่จะทราบเรื่องราวที่จารึก

ระยะอายุกาลจารึก พุทธศตวรรษที่ ๒๑-๒๒ (พ.ศ. ๒๐๐๑-๒๒๐๐)
อักษรที่ใช้ได้แก่อักษรไทยล้านนา เป็นจารึกภาษาไทย

ชิ้นส่วนจารึกหินทราย วัดหัวหนอง(ร้าง) เวียงกุมกาม

อ.สารภี จ.เชียงใหม่ ชม. ๑๖๓

A fragment of inscribed sandstone from Wat Hua Nong

จารึกแผ่นดินเผาวัดหัวหนอง

ทะเบียนจารึก

อักษร	ไทยฝักขาม
ภาษา	ไทย
ศักราช	พุทธศตวรรษที่ ๒๑-๒๒
จารึกอักษร	จำนวน ๑ ด้านมี ๕ บรรทัด
วัตถุจารึก	ดินเผา
ลักษณะวัตถุ	แผ่นสี่เหลี่ยมข้าวสุกมีรอยแตกหักตรงส่วนล่าง
ขนาด	กว้าง ๑๓.๕ ซม. ยาว ๑๗.๕ ซม.หนา ๕ ซม.
บัญชี/ทะเบียนวัตถุ	ชม. ๑๖๔
พบเมื่อ	มีนาคม ๒๕๓๑
สถานที่พบ	โบราณสถานวัดหัวหนอง (ร้าง) เวียงกุมกาม ตำบลท่าวังทอง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่
ผู้พบ	นายสถาพร ขวัญยืน
ปัจจุบันอยู่ที่	หน่วยศิลปากรที่ ๔ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
พิมพ์เผยแพร่	-
ประวัติ	ในระหว่างการขุดแต่งโบราณสถานวัดหัวหนอง (ร้าง) เวียงกุมกาม ตำบลท่าวังทอง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ได้พบจารึกแผ่นดินเผาวัดหัวหนองชิ้นนี้พร้อมด้วยจารึกหินทราย ชม.๑๖๓ ในบริเวณเนินดินโบราณสถานหมายเลข ๒ ซึ่งเป็นซากวิหารก่อด้วยอิฐรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาด ๘.๕×๒๗.๕ เมตร นั้น ตรงบริเวณส่วนของอาคารที่สร้างต่อเติมออกไปทางทิศใต้

คำจารึก

คำอ่าน

๑. เข้า	เข้า ^๑
๒. กอ	กอ
๓. ดเข้า	ดเขา ^๒
๔. แลว	แล้ว
๕. เญ	เญ ^๓

- ๑ เข้า ในจารึกใช้พยัญชนะตัว “ ฦ ” ได้แก่พยัญชนะตัว ข ขวด หรือ ข หัวหยัก
- ๒ เขา ในจารึกใช้พยัญชนะตัว “ ๕ ” ได้แก่พยัญชนะตัว ข ไช
- ๓ เญ ลักษณะพยัญชนะในจารึกใช้ “ ๖ ” ได้แก่พยัญชนะตัว ญ ส่วนล่างจารึกแผ่นดินเผาหักหายไปคงจะมีข้อความจารึกต่อไปอีก คำว่า “เญ” ถ้าไม่มีข้อความต่อท้าย น่าจะตรงกับ “เยะ” หรือ “เย้” แปลว่า กระทำ

จารึกศึกษา

จารึกข้อความเป็นคำบรรยายภาพอภิปิริยาของชายหญิง

ระยะอายุกาลจารึก ราวพุทธศตวรรษที่ ๒๑-๒๒ (พ.ศ. ๒๐๐๑-๒๒๐๐)

อักษรที่ใช้ ได้แก่อักษรไทยฝักขาม ซึ่งเป็นอักษรไทยแบบหนึ่งอยู่ในประเภทอักษรไทยล้านนา
รูปลักษณะอักษรไทยฝักขามและอักษรไทยล้านนานั้น มีพยัญชนะบางตัวที่แตกต่างกันอย่างเช่น

พยัญชนะตัว ก, น, ม อักษรไทยฝักขามมีรูปลักษณะ ก น ม ๑

พยัญชนะตัว ก, น, ม อักษรไทยล้านนามีรูปลักษณะ ก น ม ๒

ภาษาที่ใช้ได้แก่ภาษาไทย ส่วนอักษรวิธีนั้น ใช้เหมือนกับที่ใช้อยู่ในจารึกทั่วไปของล้านนาไทย.

๑ จารึก บัญชี/ทะเบียนวัดฤ ชม. ๑๓

๒ จารึก บัญชี/ทะเบียนวัดฤ ชม. ๖

จารึกแผ่นอิฐ มีรูปคู่ชายหญิงประกอบ วัดหัวหนอง(ร้าง)

เวียงกุมกาม อ.สารภี จ.เชียงใหม่ ชม. ๑๖๔

Inscribed brick portraying a couple, Wat Hua Nong,
Chiang Mai.